

# Identifying and Prioritizing Factors Influencing the Ranking of Schools in Iraq from Stakeholders' Perspectives

Jumaneh Samir Hariz<sup>1</sup>, Mohammad Sanobari<sup>2\*</sup>, Najm Abdullah Ghali<sup>3</sup>, Badri ShahTalebi<sup>4</sup>

1. PhD Student, Department of Educational Management, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran
2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Dezful Branch, Islamic Azad University, Dezful, Iran
3. Assistant Professor, Department of Educational Management, Al-Mustansiriya University, Babylon, Iraq
4. Associate Professor, Department of Management, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran

## ABSTRACT

The present study identifies and prioritizes factors influencing the ranking of schools in Iraq's education system from stakeholders' perspectives. This research adopts a mixed-method approach involving various groups, including school principals, teachers, and members of parent-teacher associations. In the qualitative phase, factors influencing school rankings were identified through semi-structured interviews and thematic analysis. The data were transformed into initial codes and basic themes, which were then categorized into organizing themes and one overarching theme. To validate the model, methods such as participant feedback and reviewing academic sources were employed. The reliability of the findings was confirmed through expert committee feedback and calculating the Content Validity Index (CVI) and Content Validity Ratio (CVR). In the quantitative phase, a questionnaire was developed and distributed among 282 individuals, including principals, teachers, and parent-teacher association members. Using a one-sample t-test, the agreement level of participants regarding the extracted factors was assessed. Finally, the factors were ranked using the Friedman test. Results revealed a total of 76 key themes grouped into 10 components: ergonomics, educational facilities and resources, educational services, human resource management, stakeholder satisfaction (students, parents, teachers, and principals), school management, and school outputs.

Received: 30 Dec 2024

Accepted: 22 Jan 2025

First Published: 01 Feb 2025

## Keywords

School ranking, stakeholder-based ranking, schools in Iraq

## How to cite:

Samir Hariz, J., Sanobari, M., Abdullah Ghali, N., & ShahTalebi, B. (2025). Identifying and Prioritizing Factors Influencing the Ranking of Schools in Iraq from Stakeholders' Perspectives. *Study and Innovation in Education and Development*, 5(2), 15-33.

## \* Corresponding Author:

Dr. Mohammad Sanobari

E-mail: Senobar364@gmail.com



© 2025 the authors. Published by Institute for Knowledge, Development, and Research.

This is an open access article under the terms of the [CC BY-NC 4.0 License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

## EXTENDED ABSTRACT

### INTRODUCTION

Educational institutions today are focused on improving service quality, transparency, and utilizing their capabilities to attract more stakeholders, such as students and parents (1, 2). School rankings have emerged as a key evaluation system, helping identify institutions' positions relative to one another based on diverse criteria (3). These rankings assist parents in making informed decisions about their children's education and promote accountability and equality within local communities (4). Delprato and Chadgar (2018) argue that ranking systems foster competition, administrative independence, and accountability (11). However, these systems are often designed based on superficial metrics, overlooking students' social and cultural contexts (10). Test scores alone fail to paint a comprehensive picture of educational quality and may exacerbate existing inequalities (8).

In Iraq, where educational challenges include resource imbalances and inadequate infrastructure, the need for a multidimensional ranking model tailored to local needs is critical. A comprehensive framework addressing stakeholder expectations can facilitate better evaluation and continuous improvement in schools. This study aims to develop and validate a ranking model for Iraqi schools, focusing on stakeholder perspectives to address systemic deficiencies.

### METHODS AND MATERIALS

This mixed-method study comprised qualitative and quantitative phases. The qualitative phase involved semi-structured interviews with 12 school principals, 14 teachers, and 22 parent-teacher association members, all selected through theoretical saturation criteria. Participants required a minimum of 10 years of professional experience for school principals and teachers, and at least three years of active participation in parent-teacher associations.

The data collected were analyzed using thematic analysis. Key phrases from interviews were coded into initial themes, which were then categorized into basic, organizing, and overarching themes. A rigorous validation process included participant feedback, expert committee reviews, and the calculation of the Content Validity Index (CVI) and Content Validity Ratio (CVR).

For the quantitative phase, a questionnaire was distributed among 282 participants, including principals, teachers, and parent-teacher association members, selected through

quota sampling. The questionnaire assessed agreement on identified factors using a one-sample t-test. Ranking of these factors was performed using the Friedman test.

## **FINDINGS**

The study identified 76 key themes across 10 components, including ergonomics, educational facilities and resources, educational services, human resource management, stakeholder satisfaction (students, parents, teachers, and principals), school management, and school outputs.

In the qualitative phase, thematic analysis revealed initial codes, which were grouped into 76 themes organized into broader components. Validation through CVI and CVR indicated robust agreement among stakeholders, with CVI and CVR values of 0.76 and 0.70, respectively.

Quantitative analysis demonstrated significant agreement among participants regarding the identified factors ( $p < 0.001$ ). Factors were ranked based on stakeholder perceptions, with school outputs achieving the highest rank, followed by stakeholder satisfaction, human resource management, ergonomics, and school management. Components such as educational facilities and services were ranked lower, highlighting areas requiring improvement.

## **DISCUSSION AND CONCLUSION**

This study underscores the importance of stakeholder-inclusive approaches in evaluating and ranking schools in Iraq. The identified components reflect a comprehensive view of the factors influencing school performance, emphasizing the need for multidimensional evaluation frameworks.

The findings reveal that "school outputs" hold the highest significance for stakeholders, underscoring the importance of tangible outcomes like academic achievements, graduation rates, and further education opportunities. Stakeholder satisfaction ranked second, highlighting the critical role of involving students, parents, and teachers in decision-making processes.

However, components such as educational facilities and resources ranked lower, pointing to systemic issues like inadequate infrastructure and resource distribution. Addressing these gaps is vital for ensuring equitable educational opportunities across Iraq.

The study's comprehensive ranking model offers a robust tool for assessing school performance while addressing local challenges. By including diverse stakeholder perspectives, the model ensures alignment with community needs and promotes continuous improvement.

In conclusion, adopting this multidimensional ranking framework can drive significant advancements in Iraq's educational landscape. It empowers stakeholders to make informed decisions and provides policymakers with actionable insights for enhancing educational quality and equity. Future research should explore longitudinal applications of this model to measure its impact on educational outcomes over time.

## شناسایی و اولویت بندی عوامل مؤثر در رتبه بندی مدارس عراق از دیدگاه ذینفعان

جمانه سمیر حریرز<sup>۱</sup>، محمد صنوبری<sup>۲\*</sup>، نجم عبدالله غالی<sup>۳</sup>، بدری شاه طالبی<sup>۴</sup>

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزشی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران  
 ۲. استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد دزفول، دانشگاه آزاد اسلامی، دزفول، ایران  
 ۳. استادیار، گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه المستنصریه، بابل، عراق  
 ۴. دانشیار، گروه مدیریت، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

## چکیده

پژوهش حاضر به شناسایی و اولویت بندی عوامل مؤثر بر رتبه بندی مدارس در آموزش و پرورش عراق از دیدگاه ذینفعان پرداخته است. این مطالعه به روش کیفی-کمی و با مشارکت گروه‌های مختلف شامل مدیران مدارس، معلمان و اعضای انجمن اولیا و مربیان انجام شده است. در مرحله کیفی، با استفاده از مصاحبه‌های نیمه‌ساخت‌مند و تحلیل مضامین، عواملی که بر رتبه‌بندی مدارس تأثیر دارند استخراج و به کدهای اولیه و مضامین پایه تبدیل شدند. سپس با دسته‌بندی این مضامین، مضامین سازمان‌دهنده و یک مضمون فراگیر شکل گرفت. برای اعتبارسنجی مدل، روش‌های مختلفی مانند بازخورد به مشارکت‌کنندگان و بررسی منابع علمی مورد استفاده قرار گرفت. اعتمادپذیری یافته‌ها نیز از طریق نظرات کمیته راهنما و محاسبه CVI و CVR تأیید شد. در بخش کمی، یک پرسشنامه تنظیم و در اختیار ۲۸۲ نفر از مدیران، معلمان و اعضای انجمن اولیا و مربیان قرار گرفت. با استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای، میزان موافقت اعضا با عوامل استخراج‌شده مورد سنجش قرار گرفت و در نهایت، رتبه‌بندی این عوامل با آزمون فریدمن انجام شد. نتایج نشان داد که در مجموع ۷۶ مضمون شاخص در قالب ۱۰ مولفه (ارگونومی، امکانات و تجهیزات آموزشی، خدمات آموزشی، مدیریت منابع انسانی، رضایت ذینفعان (دانش‌آموزان، والدین، معلمان و مدیران، مدیریت مدرسه، برون‌دادهای مدرسه) شناسایی و اولویت بندی شد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۰۳

تاریخ انتشار اولیه: ۱۴۰۳/۱۱/۱۳

## کلیدواژه‌ها

رتبه بندی مدارس، رتبه بندی از دیدگاه ذینفعان، مدارس کشور عراق

## شیوه ارجاع‌دهی:

سمیر حریرز، جمانه، صنوبری، محمد، عبدالله غالی، نجم، و شاه طالبی، بدری. (۱۴۰۴). شناسایی و اولویت بندی عوامل مؤثر در رتبه بندی مدارس عراق از دیدگاه ذینفعان. پژوهش و نوآوری در تربیت و توسعه، ۵(۲)، ۳۳-۱۵.

## نویسنده مسئول:

دکتر محمد صنوبری

پست الکترونیکی: Senobar364@gmail.com

© ۱۴۰۴ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.



انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است.

در دنیای امروز، مؤسسات آموزشی در تلاش‌اند تا با بهبود کیفیت خدمات، شفاف‌سازی عملکرد و بهره‌برداری از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های خود، مشتریان بیشتری جذب کنند (1, 2). این رقابت برای ارتقاء وضعیت موجب ظهور سیستم‌های جدیدی از ارزیابی، مانند رتبه‌بندی، شده است که به شناسایی جایگاه مؤسسات در مقایسه با دیگران بر اساس معیارها و شاخص‌های مختلف کمک می‌کند (3). رتبه‌بندی می‌تواند به والدین در انتخاب آگاهانه مدارس کمک کند و مسئولیت آن می‌تواند به نهادهای مختلف مرتبط واگذار شود. رتبه‌بندی مدارس نه تنها موجب شفاف‌سازی عملکرد این مؤسسات می‌شود، بلکه به ایجاد حساسیت در جوامع محلی و دستیابی به عدالت آموزشی کمک می‌کند (4). دلپراتو و چادگار (۲۰۱۸) ویژگی‌هایی مانند رقابت، استقلال اداری و مسئولیت‌پذیری را از مزایای این سیستم‌ها می‌دانند (5). با ارائه شفاف‌تری از مؤسسات آموزشی، والدین می‌توانند به راحتی اولویت‌های خود را تعیین کنند و این رتبه‌بندی به عنوان معیاری برای سنجش توانمندی‌ها عمل می‌کند (6).

به‌ویژه در زمینه مدارس خصوصی، که هزینه‌کرد خانواده‌ها در آن‌ها حائز اهمیت است، رتبه‌بندی‌ها به شدت حساسیت بیشتری به خود می‌گیرند؛ زیرا در دو دهه گذشته، با افزایش تعداد مدارس غیردولتی در کشورهای کمتر توسعه‌یافته، والدین به راحتی می‌توانند گزینه‌های مختلف را بررسی کنند (7, 8). مارکوس و پاول (۲۰۱۹) تأکید دارند که رتبه‌بندی‌ها در تمام حوزه‌ها از جمله آموزش، یک ابزاری برای نظارت و کمک به انتخاب بهتر است (9). با این حال، نظام‌های رتبه‌بندی غالباً بر اساس معیارهای سطحی طراحی شده‌اند که ممکن است شرایط اجتماعی و فرهنگی دانش‌آموزان را نادیده بگیرد (10). به‌علاوه، نمرات آزمون‌های استاندارد به تنهایی نمی‌توانند تصویر کاملی از کیفیت آموزشی ارائه دهند و ممکن است نابرابری‌های موجود را تشدید کنند (8). لذا، ضروری است که مدل‌های رتبه‌بندی شامل عوامل متنوعی چون شرایط اجتماعی، توانمندی‌های معلمان و کیفیت زیرساخت‌ها باشند (11). بر همین اساس، برای بهبود کیفیت آموزشی در کشورهایی مانند عراق که با چالش‌های متعددی روبه‌رو هستند، نیاز به طراحی یک مدل جامع رتبه‌بندی احساس می‌شود که به نیازهای خاص دانش‌آموزان توجه کند و امکان تصمیم‌گیری بهتری به ذینفعان ارائه دهد. با شناسایی دقیق ذینفعان و درک انتظارات آن‌ها، نظام رتبه‌بندی می‌تواند به ابزاری کلیدی برای ارزیابی و بهبود مستمر عملکرد مدارس تبدیل شود (12). با توجه به تنوع و پیچیدگی ذینفعان، باید بر دیگر ابعاد مؤسسات آموزشی نیز تأکید شود و از نظرات آن‌ها در طراحی و اجرای معیارهای رتبه‌بندی بهره‌برداری گردد (13, 14). این رویکرد می‌تواند به تقویت عملکرد مدارس و بهبود تجربه آموزشی برای همه ذینفعان کمک کند. ذینفع، هر فرد یا گروهی است که می‌تواند بر راهبرد سازمان تأثیر بگذارد، مدیران از جمله عناصر حیاتی محیط سازمان هستند که بر تصمیم‌ها و عملکردهای سازمان تأثیر گذاشته و توان تغییر آن را دارند (13) و بر اساس نفوذ و قدرت تصمیم‌گیری و همچنین، علاقه و رغبت آنان در مشارکت فعالیت‌های سازمان به ذینفعان پر قدرت و کم قدرت تقسیم‌بندی می‌شوند (15) یا بر مبنای حیطة فعالیت و مشارکت آنان در سازمان به دو دسته ذینفعان درون‌سازمانی و برون‌سازمانی تقسیم می‌شوند (14) قدرت ذینفعان یکی از

عوامل اصلی توانمندی یا تهدید در فرایند ایجاد و توزیع ارزش افزوده سازمان است. توازن رابطه قدرت مؤسسين و ذینفعان سازمان یکی از عواملی که اغلب بررسی می‌شود و تعیین می‌کند که چگونه مؤسسه‌ها با ذینفعان خود رفتار کنند (16). اگرچه ذینفعان مدرسه مجموعه‌ای بزرگ و پیچیده را تشکیل می‌دهند و شناسایی کامل و تحلیل ارتباط آن‌ها با نظام آموزشی به آسانی ممکن نیست، گروه‌های دخیل در این زمینه می‌تواند شامل فراگیران، مدیران و سرپرستان مستقیم و غیر مستقیم، ارباب رجوع باشد (17). از دیدگاه پینو و مور (۲۰۲۱) ذینفعان با ارائه واکنش به دیدگاه‌های متفاوت و ایجاد چالش، باعث ایجاد فرصت‌ها و رویکردهای نوین در تصمیم‌گیری سازمان میشوند. جوامعی که خواستار دیدگاه ذینفعان در رتبه‌بندی مدارس هستند، ابتدا باید ذینفعان مؤثرتر خود را بشناسند، سپس، انتظارات آن‌ها از مدارس را مورد توجه قرار دهند (18). تعدادی از ذینفعان مهم مدارس عبارت از ارکان پنجگانه مدرسه (مدیر، شورای مدرسه، شورای دبیران، انجمن اولیا و مربیان و شورای دانش‌آموزی) و کارشناسان مشارکتهای مردمی ادارات آموزش و پرورش هستند. در کشوری مانند عراق، که با چالش‌های متعددی از جمله عدم تعادل در منابع آموزشی و زیرساخت‌های نامناسب مواجه است، طراحی یک مدل چندبعدی و جامع رتبه‌بندی می‌تواند به تقویت عملکرد مدارس و ارتقای کیفیت آموزشی کمک کند. بسیاری از مدارس در عراق به دلیل نداشتن منابع کافی و نیز کمبود توجه به نیازهای خاص دانش‌آموزان، نمی‌توانند به‌خوبی عمل کنند. بنابراین، یک مدل رتبه‌بندی که به این عوامل توجه کند، می‌تواند به بهبود شرایط آموزشی در این کشور کمک کرده و به مدارس آسیب‌دیده قدرت بیشتری برای ارائه خدمات آموزشی با کیفیت بدهد. در نظام آموزشی عراق، نیاز به یک مدل رتبه‌بندی جامع و مؤثر برای ارزیابی کیفیت مدارس احساس می‌شود. که بر اساس اطلاعات دقیق‌تری تصمیم‌گیری‌های لازم را انجام دهند. این پژوهش درصدد است تا الگویی برای رتبه‌بندی مدارس در آموزش و پرورش عراق ارائه دهد. بر همین اساس سوال اصلی این پژوهش این است که الگوی مناسب رتبه‌بندی مدارس در آموزش و پرورش کشور عراق از دیدگاه ذینفعان مدرسه کدام است؟ با در نظر گرفتن شرایط ویژه کشور عراق، انجام این پژوهش برای پیاده‌سازی اصلاحات و بهبود مستمر نظام آموزشی حیاتی است. این مدل می‌تواند به عنوان ابزاری کلیدی برای ارزیابی و بهبود مستمر عملکرد مدارس عمل کند و به ذینفعان کمک کند تا تصمیمات بهتری برای آینده آموزشی کشور اتخاذ کنند.

## روش پژوهش

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر رتبه‌بندی مدارس در آموزش و پرورش عراق از دیدگاه ذینفعان به روش کیفی- کمی انجام شد. مشارکت‌کنندگان در پژوهش سه گروه بودند. گروه اول مدیران مدارس، معلمان نمونه، اعضای انجمن اولیا و مربیان در مدارس عراق بودند که به روش نمونه‌گیری اشباع نظری و بر اساس ملاک ورود حداقل ۱۰ سال سابقه برای مدیران و معلمان نمونه، و نیز سه سال فعالیت در انجمن برای اولیا در یک مدرسه بود که بر این اساس با ۱۲ مدیر، ۱۴ معلم و ۲۲ نفر از اعضای انجمن‌های اولیا و مربیان و در هر گروه بر اساس روش اشباع نظری انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌های میدانی در بخش کیفی در خصوص عوامل مؤثر در رتبه‌بندی مدارس در آموزش و پرورش عراق از دیدگاه ذینفعان مصاحبه‌های نیمه‌ساختمند

برگزار و این موضوع به طور عمیق مورد بحث قرار گرفت. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها با رویکرد تحلیل تفسیری و به روش تحلیل مضمون بود. لذا ابتدا پاره گفتارهای اعضای نمونه استخراج گردید و توسط پژوهشگر به کدهای اولیه تبدیل گردید. سپس با دسته بندی کدهای اولیه، مضامین پایه استخراج و در ادامه با انتزاعی کردن دسته بندیها، مضامین سازمان دهنده و مضمون فراگیر شکل گرفت. برای توصیف، سازمان دهی، مقایسه، کد گذاری، تحلیل مضمون با استفاده از روش آتراید-استرلینگ (۲۰۰۱) داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه‌ها تحلیل شد. برای اعتباریابی مدل از روش‌های بازخورد به مشارکت‌کنندگان، بازبینی و موضع‌گیری پژوهشگر و همسوسازی با منابع علمی، طرح‌ها و دستورالعمل‌ها، شیوه نامه‌ها، اسناد و مدارک آموزش و پرورش استفاده شد. اعتمادپذیری یافته‌ها نیز با استفاده از نظرات اعضای کمیته راهنما شامل مدیران مدارس، معلمان نمونه، و اعضای انجمن اولیا و مربیان و همچنین کمیته رساله و با محاسبه CVI و CVR مورد تایید قرار گرفت. در بخش کمی عوامل استخراج شده در قالب پرسشنامه‌ای تنظیم و در اختیار نمونه‌ای ۲۸۲ نفر از مدیران، معلمان و اعضای انجمن اولیا و مربیان که به روش سهمیه‌ای انتخاب شدند قرار گرفت و با استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای میزان موافقت اعضای نمونه با این عوامل سنجیده شد و در نهایت برای رتبه بندی عوامل تاییده شده، از آزمون فریدمن استفاده شد.

## یافته‌ها

### عوامل موثر در رتبه‌بندی مدارس در آموزش و پرورش کشور عراق از دیدگاه ذینفعان کدام است؟

برای پاسخ به این پرسش ابتدا تعداد ۷۶ گزاره یا کد اولیه از متن مصاحبه‌ها استخراج شد. که در جدول (۱) گزارش شده است. این کار در سه گام صورت گرفت. در گام اول کدهای اولیه از متن مصاحبه استخراج شد. در گام دوم در گام سوم، با مرتب کردن کدهای اولیه بر اساس مشابهت‌های معنایی، دسته بندی به پایین‌ترین سطح مضمون (مضامین پایه) انجام گرفت و در گام سوم، بر اساس مشابهت‌های کاربردی مضامین پایه در مدرسه، هرچند مضمون در یک دسته به نام مضمون سازمان دهنده قرار گرفت. سپس با انتزاع یک مضمون حاکم بر کل مضامین به عنوان مضمون فراگیر (رتبه بندی مدارس)، تدوین نهایی جدول مضامین سه گانه انجام شد

#### جدول ۱. کدهای اولیه، مضامین پایه و مضامین سازمان دهنده مستخرج از مصاحبه‌ها با ذینفعان

مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه	کدهای اولیه
ارگونومی	راحتی صندلی و میز	طراحی صندلی و میز باید متناسب با اندازه و قد دانش‌آموزان باشد تا از خستگی جلوگیری کند
	نظم و ترتیب فضای کلاس	چیدمان کلاس باید به گونه‌ای باشد که دسترسی به ابزارها و فضای حرکت را تسهیل کند
	نورپردازی مناسب	استفاده از نور طبیعی و نور مصنوعی بهینه برای جلوگیری از خستگی چشم
	کیفیت تهویه هوا	تهویه مطبوع و کیفیت تهویه هوای داخل کلاس باید مناسب باشد تا دانش‌آموزان احساس راحتی کنند
	تجهیزات و وسایل مناسب	استفاده از تجهیزات آموزشی و وسایلی که متناسب با نیازهای ارگونومیک دانش‌آموزان باشد
	آکوستیک و صدا	کنترل سطح صدا در کلاس برای به حداقل رساندن حواس‌پرتی و تسهیل یادگیری



فاصله بین میزها	ضرورت وجود فاصله مناسب بین میزها برای راحتی حرکت و جلوگیری از مزاحمت
تنوع در فعالیت‌های آموزشی	طراحی فعالیت‌های متنوع آموزشی که به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد از حالت نشسته به حالت‌های دیگر انتقال یابند
وسایل کمکی	ارائه وسایل یا فناوری‌های کمکی برای کمک به دانش‌آموزان با نیازهای ویژه
امکانات و تجهیزات آموزشی	شرایط فیزیکی کلاس‌ها، تجهیزات آموزشی، و دکوراسیون مناسب برای یادگیری وجود آزمایشگاه‌ها (علمی، رایانه‌ای، هنر و غیره) و تجهیزات لازم برای انجام آزمایش‌های عملی دسترسی به کتابخانه با مجموعه‌ای از کتاب‌ها، مجلات و منابع دیجیتال وجود رایانه‌ها، پروژکتورها، و دسترسی به اینترنت پرسرعت برای پشتیبانی از یادگیری الکترونیکی امکانات ورزشی مانند سالن‌های ورزشی، زمین‌های فوتبال، بسکتبال و دیگر ورزش‌ها تجهیزات ایمنی، سیستم‌های اعلام حریق، و شرایط بهداشتی مطلوب ابزارها و وسایل کمک آموزشی از جمله دستگاه‌های ویدیویی، تخته‌های هوشمند و وسایل فعالیت‌های گروهی
فضای تفریحی	وجود فضایی برای استراحت و بازی دانش‌آموزان، مانند حیاط یا پارک
کیفیت تدریس	والدین به کیفیت معلمان و متدهای تدریس توجه دارند ارائه آموزش‌های مؤثر و به‌روز می‌تواند والدین را راضی نگه‌دارد
فعالیت‌های فوق‌برنامه	ناسا به علاقه والدین به فعالیت‌هایی نظیر ورزشی، هنری و فرهنگی اشاره دارد که به رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان کمک می‌کند
مرکز پشتیبانی عاطفی و تحصیلی	خدمات مشاوره‌ای و روان‌شناختی همچنین برای والدین بسیار حیاتی است
دسترسی به منابع آموزشی	دسترسی به کتابخانه‌ها، تجهیزات مدرن و فناوری‌های آموزشی، به دانش‌آموزان در یادگیری بهتر کمک می‌کند
محیط یادگیری مساعد	فضای امن و حمایتی به یادگیری مؤثر کمک می‌کند
توجه به نیازهای فردی	خدماتی که نیازهای خاص هر دانش‌آموز را شناسایی و پیگیری کنند، از اهمیت بالایی برخوردارند
آموزش‌های حرفه‌ای	فرصت‌های ارتقاء مهارت‌های معلمان و آموزش‌های مداوم برای آنان ضروری است
پشتیبانی مدیریتی	وجود حمایت و هدایت از سوی مدیریت برای کارآمدی بهتر معلمان اهمیت دارد
فرهنگ همکاری	ایجاد فضای همکاری و تعامل بین معلمان و سایر ذی‌نفعان، به عملکرد بهتر کادر آموزشی کمک می‌کند
مدیریت کارآمد	خدمات مدیریتی که به بهبود کیفیت آموزش و نظارت بر عملکرد مدارس کمک کند، از دیدگاه مدیران حائز اهمیت است
برنامه‌ریزی استراتژیک	نیاز به برنامه‌ریزی بلندمدت برای بهبود مستمر خدمات وجود دارد
ارتباطات مؤثر	بهبود ارتباط با والدین، جامعه و دیگر ذی‌نفعان مهم است
معیارهای ارزیابی	تعیین و نظارت بر معیارهای کیفیت آموزش و ارائه گزارش‌های منظم
تأمین منابع مالی	توجه به تأمین و تخصیص منابع به مدارس، به منظور بهبود خدمات آموزشی
مشارکت اجتماعی	همکاری و مشارکت جامعه در فعالیت‌های مدرسه و حمایت از برنامه‌ها
حمایت از برنامه‌های آموزشی	توجه به نیازهای محلی و تأمین خدمات آموزشی مورد نیاز از طرف جامعه
مدیریت منابع انسانی	انتخاب معلمان با صلاحیت و تخصص مناسب برای تدریس و ارتقاء کیفیت آموزشی فراهم کردن دوره‌های آموزش و توسعه حرفه‌ای برای معلمان به منظور بهبود مهارت‌های آموزشی و یادگیری
ارزیابی عملکرد	ارزیابی منظم و شفاف عملکرد معلمان و ارائه بازخورد سازنده جهت بهبود و انگیزش
پاداش و انگیزش	ارائه سیستم‌های پاداش و انگیزشی برای معلمان به منظور افزایش رضایت شغلی و کارایی
محیط کاری	ایجاد محیط کاری مثبت و حمایتگر که به معلمان احساس راحتی و پشتیبانی بدهد
مشارکت معلمان	مشارکت معلمان در فرآیندهای تصمیم‌گیری و بهبود برنامه‌های مدرسه
مدیریت تنوع	ارتقاء سیاست‌های مدیریت تنوع در استخدام و تعامل با دانش‌آموزان و خانواده‌ها
پشتیبانی عاطفی و اجتماعی	ارائه حمایت‌های عاطفی و اجتماعی به معلمان و کارکنان به منظور کاهش استرس و بهبود روحیه
رهبری و مدیریت	رهبری قوی و حمایت‌کننده که بتواند معلمان را در رسیدن به اهداف تحصیلی و پرورشی یاری کند
توسعه شغلی	فراهم آوردن فرصت‌های رشد و توسعه شغلی برای معلمان و کارکنان، به‌ویژه در سطوح مدیریتی
رضایت ذینفعان (دانش‌آموزان، رضایت دانش‌آموزان)	میزان رضایت والدین از کیفیت آموزش، ارتباط با مدرسه و خدمات ارائه‌شده احساس دانش‌آموزان نسبت به کیفیت یادگیری، محیط مدرسه و حمایت‌های آموزشی سطح مشارکت والدین در فعالیت‌های مدرسه و رویدادهای آموزشی
مشارکت والدین	سطح مشارکت والدین در فعالیت‌های مدرسه و رویدادهای آموزشی

والدین، معلمان و مدیران	تعامل معلمان و والدین رضایت معلمان پاسخگویی به نیازهای خصوصی	کیفیت ارتباط و تعامل بین معلمان و والدین در پیگیری پیشرفت دانش‌آموزان احساس معلمان نسبت به محیط کاری، حمایت‌های مدیریتی و توسعه حرفه‌ای توانایی مدرسه در پاسخگویی به نیازهای خاص دانش‌آموزان و والدین
مدیریت مدرسه	کیفیت خدمات مشاوره بازخورد سالانه کیفیت محیط یادگیری حمایت اجتماعی و فرهنگی رهبری و هدایت برنامه‌ریزی استراتژیک مدیریت منابع انسانی ارتباطات ترویج فرهنگ مثبت شفافیت و پاسخگویی حمایت از نوآوری و خلاقیت ارتباط با جامعه سیستم ارزیابی عملکرد سیستم مدیریت بحران توجه به سلامت روانی و اجتماعی	کیفیت خدمات مشاوره شغلی و تحصیلی ارائه‌شده به دانش‌آموزان جمع‌آوری و تحلیل بازخوردهای سالانه از ذینفعان درباره عملکرد مدرسه ارزیابی محیط فیزیکی و عاطفی مدرسه و تأثیر آن بر یادگیری و احساس رضایت میزان حمایت اجتماعی و برنامه‌های فرهنگی که از سوی مدرسه ارائه می‌شود سبک رهبری مدیر مدرسه و توانایی او در ایجاد یک محیط آموزشی مثبت و انگیزشی توانایی مدیر در تدوین و اجرای برنامه‌های استراتژیک برای بهبود عملکرد مدرسه مدیریت و آموزش معلمان و کارکنان، و استخدام افراد شایسته توانایی ایجاد ارتباط مؤثر با والدین، دانش‌آموزان و جامعه برای جلب حمایت و مشارکت ایجاد فرهنگ سازمانی ترویج فرهنگ مثبت و انگیزشی در میان کادر آموزشی و دانش‌آموزان ارائه اطلاعات شفاف به ذینفعان و پاسخگویی به انتقادات و پیشنهادات توانایی تشویق معلمان و دانش‌آموزان به ابتکار و نوآوری در فرآیندهای آموزشی تعامل و همکاری با نهادهای محلی و جامعه به منظور تأمین منابع و امکانات برای مدرسه استفاده از فرآیندهای ارزیابی برای شناسایی نقاط قوت و ضعف مدرسه و بهبود مستمر توانایی در مدیریت بحران‌ها و چالش‌ها به شیوه‌ای مؤثر و کارآمد فراهم آوردن برنامه‌ها و منابعی برای حمایت از سلامت روانی جامعه مدرسه
بروندادهای مدرسه	توسعه حرفه‌ای معلمان نظارت و ارزشیابی مستمر دست آوردهای تحصیلی نرخ فارغ‌التحصیلی قبولی در مقاطع بالاتر مهارت‌های اجتماعی خودباوری و اعتماد به نفس حضور و غیاب فرصت‌های یادگیری غیررسمی بازخورد والدین و معلمان توانایی‌های فردی عزت نفس	فراهم کردن فرصت‌های حرفه‌ای برای معلمان به منظور ارتقاء کیفیت تدریس نظارت بر فرآیندهای آموزشی و ارزشیابی مداوم عملکرد معلمان و دانش‌آموزان نتایج آزمون‌ها و ارزیابی‌های نهایی دانش‌آموزان، میانگین نمرات و درصد قبولی دانش‌آموزان درصد دانش‌آموزانی که موفق به اتمام تحصیلات خود در مقاطع مختلف می‌شوند میزان ادامه تحصیل فارغ‌التحصیلان در دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی عالی توانایی‌های ارتباطی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان، نظرسنجی از والدین و معلمان ارزیابی حس خودباوری و اعتماد به نفس دانش‌آموزان از نظر والدین و معلمان میزان حضور دانش‌آموزان در کلاس‌ها به‌عنوان نشانه‌ای از علاقه و انگیزه ارزیابی امکانات و فعالیت‌های فوق برنامه و تأثیر آن بر رشد شخصیتی و آموزشی دانش‌آموزان نظر والدین و معلمان در مورد کیفیت آموزش و پیشرفت‌های دانش‌آموزان توانایی‌های تحلیلی، خلاقیت و مهارت‌های حل مسأله‌ی دانش‌آموزان ارزیابی عزت نفس و درک خود از دانش‌آموزان به‌صورت پرسشنامه یا مصاحبه

## سوال دوم: آیا الگوی پیشنهادی رتبه‌بندی مدارس در آموزش و پرورش کشور عراق از اعتبار برخوردار

است؟

در این تحقیق برای پاسخ به این پرسش، یک گروه ۴۰ نفره به‌عنوان گروه کانونی انتخاب شدند. جمع‌بندی این گروه، ملاک عمل قرار گرفته و برای هر سؤال مقدار نسبت اعتبار محتوا محاسبه شده است. همان‌گونه که بیان گردید گروه کانونی این تحقیق از مدیران مدارس و معلمان حداقل با ده سال سابقه کار و اعضای انجمن اولیا و مربیان حداقل با سه سال سابقه عضویت انتخاب شدند. بر این اساس، مقدار کل CVI و CVR مدل پیشنهادی به ترتیب ۰/۷۶ و ۰/۷۰ مرتبط با سازه‌های الگوی عوامل مؤثر در رتبه‌بندی مدارس در آموزش و پرورش کشور عراق از دیدگاه ذینفعان بدست آمد.

## جدول ۲. نسبت روایی محتوایی (CVR) الگوی رتبه بندی مدارس

مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه	ضریب توافق	وضعیت تأیید
ارگونومی	راحتی صندلی و میز	۰/۷۶	تأیید
	نظم و ترتیب فضای کلاس	۰/۶۴	تأیید
	نورپردازی مناسب	۰/۸۲	تأیید
	کیفیت تهویه هوا	۰/۷۳	تأیید
	تجهیزات و وسایل مناسب	۰/۷۵	تأیید
	آکوستیک و صدا	۰/۸۱	تأیید
	فاصله بین میزها	۰/۵۹	تأیید
	تنوع در فعالیتهای آموزشی	۰/۶۸	تأیید
	وسایل کمکی	۰/۷۲	تأیید
	کیفیت کلاس درس	۰/۶۷	تأیید
امکانات و تجهیزات آموزشی	امکانات آزمایشگاهی	۰/۸۴	تأیید
	کتابخانه و منابع اطلاعاتی	۰/۷۰	تأیید
	تجهیزات فناوری اطلاعات	۰/۷۳	تأیید
	فضاهای ورزشی	۰/۷۳	تأیید
	امکانات ایمنی و بهداشت	۰/۶۸	تأیید
	تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی	۰/۵۹	تأیید
	فضای تفریحی	۰/۲۹	رد
	کیفیت تدریس	۰/۸۲	تأیید
	فعالتهای فوق برنامه	۰/۶۵	تأیید
	مرکز پشتیبانی عاطفی و تحصیلی	۰/۶۳	تأیید
خدمات آموزشی	دسترسی به منابع آموزشی	۰/۶۳	تأیید
	محیط یادگیری مساعد	۰/۶۵	تأیید
	توجه به نیازهای فردی	۰/۸۴	تأیید
	آموزشهای حرفه‌ای	۰/۷۱	تأیید
	پشتیبانی مدیریتی	۰/۶۴	تأیید
	فرهنگ همکاری	۰/۷۶	تأیید
	مدیریت کارآمد	۰/۶۹	تأیید
	برنامه‌ریزی استراتژیک	۰/۸۵	تأیید
	ارتباطات مؤثر	۰/۷۲	تأیید
	معیارهای ارزیابی	۰/۶۹	تأیید
مدیریت منابع انسانی	تأمین منابع مالی	۰/۸۰	تأیید
	مشارکت اجتماعی	۰/۶۸	تأیید
	حمایت از برنامه‌های آموزشی	۰/۷۵	تأیید
	استخدام و جذب معلمان	۰/۷۶	تأیید
	آموزش و توسعه	۰/۷۰	تأیید
	ارزیابی عملکرد	۰/۶۳	تأیید
	پاداش و انگیزش	۰/۶۱	تأیید
	محیط کاری	۰/۳۶	رد
	مشارکت معلمان	۰/۶۹	تأیید
	مدیریت تنوع	۰/۷۹	تأیید
پشتیبانی عاطفی و اجتماعی	۰/۷۱	تأیید	

تأیید	۰/۶۷	رهبری و مدیریت	
تأیید	۰/۷۲	توسعه شغلی	
تأیید	۰/۷۶	رضایت والدین	رضایت ذینفعان (دانش‌آموزان، والدین، معلمان و مدیران)
تأیید	۰/۷۱	رضایت دانش‌آموزان	
تأیید	۰/۶۷	مشارکت والدین	
تأیید	۰/۶۹	تعامل معلمان و والدین	
تأیید	۰/۷۸	رضایت معلمان	
تأیید	۰/۷۳	پاسخگویی به نیازهای خصوصی	
تأیید	۰/۶۴	کیفیت خدمات مشاوره	
رد	۰/۲۸	بازخورد سالانه	
تأیید	۰/۶۵	کیفیت محیط یادگیری	
تأیید	۰/۸۲	حمایت اجتماعی و فرهنگی	
تأیید	۰/۶۸	رهبری و هدایت	مدیریت مدرسه
رد	۰/۳۱	برنامه‌ریزی استراتژیک	
تأیید	۰/۶۱	مدیریت منابع انسانی	
تأیید	۰/۷۵	ارتباطات	
تأیید	۰/۸۱	ترویج فرهنگ مثبت	
تأیید	۰/۷۶	شفافیت و پاسخگویی	
تأیید	۰/۶۷	حمایت از نوآوری و خلاقیت	
تأیید	۰/۸۲	ارتباط با جامعه	
تأیید	۰/۷۰	سیستم ارزیابی عملکرد	
تأیید	۰/۶۳	سیستم مدیریت بحران	
تأیید	۰/۶۶	توجه به سلامت روانی و اجتماعی	
تأیید	۰/۶۹	توسعه حرفه‌ای معلمان	
تأیید	۰/۷۹	نظارت و ارزشیابی مستمر	
تأیید	۰/۷۱	دست آوردهای تحصیلی	بروندادهای مدرسه
تأیید	۰/۷۱	نرخ فارغ‌التحصیلی	
تأیید	۰/۶۷	قبولی در مقاطع بالاتر	
تأیید	۰/۷۲	مهارت‌های اجتماعی	
تأیید	۰/۷۶	خودباوری و اعتماد به نفس	
رد	۰/۳۲	حضور و غیاب	
رد	۰/۳۷	فرصت‌های یادگیری غیررسمی	
تأیید	۰/۷۸	بازخورد والدین و معلمان	
رد	۰/۲۹	توانایی‌های فردی	
رد	۰/۲۸	عزت نفس	

براساس نتایج نسبت روایی محتوایی (CVR) الگوی رتبه بندی مدارس شاخص فضای تفریحی، محیط کاری، بازخورد سالانه، برنامه ریزی استراتژیک، حضور و غیاب، توانایی‌های فردی، عزت نفس، فرصت‌های یادگیری غیررسمی برای پژوهش رد شدند و بایستی در مدل نهایی حذف شوند.

### جدول ۳. شاخص روایی محتوایی (CVI) الگوی رتبه بندی مدارس

وضعیت تأیید	CVI	مضامین پایه	مضامین سازمان دهنده
تأیید	۰/۸۲	راحتی صندلی و میز	ارگونومی
تأیید	۰/۷۱	نظم و ترتیب فضای کلاس	
تأیید	۰/۶۵	نورپردازی مناسب	
تأیید	۰/۵۹	کیفیت تهویه هوا	
تأیید	۰/۷۵	تجهیزات و وسایل مناسب	
تأیید	۰/۷۰	آکوستیک و صدا	
تأیید	۰/۸۴	فاصله بین میزها	
تأیید	۰/۶۳	تنوع در فعالیتهای آموزشی	
تأیید	۰/۷۶	وسایل کمکی	
تأیید	۰/۶۹	کیفیت کلاس درس	امکانات و تجهیزات آموزشی
تأیید	۰/۶۳	امکانات آزمایشگاهی	
تأیید	۰/۷۸	کتابخانه و منابع اطلاعاتی	
تأیید	۰/۶۹	تجهیزات فناوری اطلاعات	
تأیید	۰/۸۵	فضاهای ورزشی	
تأیید	۰/۷۶	امکانات ایمنی و بهداشت	
تأیید	۰/۷۲	تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی	
رد	۰/۳۳	فضای تفریحی	
تأیید	۰/۶۷	کیفیت تدریس	خدمات آموزشی
تأیید	۰/۶۳	فعالتهای فوق برنامه	
تأیید	۰/۶۲	مرکز پشتیبانی عاطفی و تحصیلی	
تأیید	۰/۸۱	دسترسی به منابع آموزشی	
تأیید	۰/۷۵	محیط یادگیری مساعد	
تأیید	۰/۸۴	توجه به نیازهای فردی	
تأیید	۰/۸۱	آموزشهای حرفهای	
تأیید	۰/۷۷	پشتیبانی مدیریتی	
تأیید	۰/۶۴	فرهنگ همکاری	
تأیید	۰/۷۲	مدیریت کارآمد	
تأیید	۰/۶۱	برنامه ریزی استراتژیک	
تأیید	۰/۶۹	ارتباطات مؤثر	
تأیید	۰/۷۰	معیارهای ارزیابی	
تأیید	۰/۷۳	تأمین منابع مالی	
تأیید	۰/۶۸	مشارکت اجتماعی	
تأیید	۰/۶۵	حمایت از برنامه های آموزشی	
تأیید	۰/۷۹	استخدام و جذب معلمان	مدیریت منابع انسانی
تأیید	۰/۸۲	آموزش و توسعه	
تأیید	۰/۷۳	ارزیابی عملکرد	
تأیید	۰/۶۹	پاداش و انگیزش	
تأیید	۰/۷۶	محیط کاری	
تأیید	۰/۶۷	مشارکت معلمان	
تأیید	۰/۶۸	مدیریت تنوع	
تأیید	۰/۷۴	پشتیبانی عاطفی و اجتماعی	
رد	۰/۲۶	رهبری و مدیریت	
تأیید	۰/۵۹	توسعه شغلی	
تأیید	۰/۷۲	رضایت والدین	

رضایت ذینفعان (دانش‌آموزان، والدین، معلمان و مدیران)	رضایت دانش‌آموزان	۰/۷۵	تأیید
	مشارکت والدین	۰/۷۶	تأیید
	تعامل معلمان و والدین	۰/۸۰	تأیید
	رضایت معلمان	۰/۶۴	تأیید
	پاسخگویی به نیازهای خصوصی	۰/۷۶	تأیید
	کیفیت خدمات مشاوره	۰/۷۱	تأیید
	بازخورد سالانه	۰/۷۸	تأیید
	کیفیت محیط یادگیری	۰/۶۳	تأیید
	حمایت اجتماعی و فرهنگی	۰/۶۲	تأیید
مدیریت مدرسه	رهبری و هدایت	۰/۷۱	تأیید
	برنامه‌ریزی استراتژیک	۰/۶۷	تأیید
	مدیریت منابع انسانی	۰/۶۴	تأیید
	ارتباطات	۰/۲۳	رد
	ترویج فرهنگ مثبت	۰/۷۶	تأیید
	شفافیت و پاسخگویی	۰/۶۷	تأیید
	حمایت از نوآوری و خلاقیت	۰/۶۷	تأیید
	ارتباط با جامعه	۰/۶۵	تأیید
	سیستم ارزیابی عملکرد	۰/۷۱	تأیید
	سیستم مدیریت بحران	۰/۸۲	تأیید
	توجه به سلامت روانی و اجتماعی	۰/۷۸	تأیید
	توسعه حرفه‌ای معلمان	۰/۷۳	تأیید
	نظارت و ارزشیابی مستمر	۰/۷۰	تأیید
بروندادهای مدرسه	دست آوردهای تحصیلی	۰/۷۶	تأیید
	نرخ فارغ‌التحصیلی	۰/۷۵	تأیید
	قبولی در مقاطع بالاتر	۰/۷۳	تأیید
	مهارت‌های اجتماعی	۰/۷۲	تأیید
	خودباوری و اعتماد به نفس	۰/۸۲	تأیید
	حضور و غیاب	۰/۲۷	رد
	فرصت‌های یادگیری غیررسمی	۰/۸۲	تأیید
	بازخورد والدین و معلمان	۰/۸۱	تأیید
	توانایی‌های فردی	۰/۲۴	رد
	عزت نفس	۰/۲۹	رد

بنابراین با حذف شاخص‌های فضای تفریحی، رهبری و مدیریت، حضور و غیاب، توانایی‌های فردی، عزت نفس بقیه شاخص‌ها بر اساس رتبه اعتبار محتوایی سازه‌های شاخص‌های رتبه بندی مدارس در آموزش و پرورش کشور عراق از دیدگاه ذینفعان دارای اعتبار هستند.

### سوال سوم: رتبه بندی عوامل موثر بر رتبه بندی مدارس در آموزش و پرورش عراق از دیدگاه ذینفعان کدام است؟

در این بخش برای رتبه بندی مضامین پایه و مضامین سازماندهنده استخراج شده از مصاحبه با ذینفعان از آزمون فریدمن استفاده شده است. نتایج در جداول زیر آورده شده است.

جدول ۴. رتبه بندی مضامین پایه عوامل موثر در رتبه بندی مدارس از دیدگاه ذینفعان

رتبه	رتبه میانگین	مضامین پایه
.۱	۴۲.۵۳	ارتباطات مؤثر
.۲	۴۲.۴۶	توسعه شغلی
.۳	۴۱.۸۰	حمایت از نوآوری و خلاقیت
.۴	۴۰.۶۷	نورپردازی مناسب
.۵	۴۰.۳۶	تأمین منابع مالی
.۶	۴۰.۳۰	نرخ فارغ التحصیلی
.۷	۳۹.۹۷	استخدام و جذب معلمان
.۸	۳۹.۵۷	سیستم ارزیابی عملکرد
.۹	۳۹.۵۳	پشتیبانی مدیریتی
.۱۰	۳۹.۴۰	مرکز پشتیبانی عاطفی و تحصیلی
.۱۱	۳۸.۸۹	پاداش و انگیزش
.۱۲	۳۸.۷۳	توجه به نیازهای فردی
.۱۳	۳۸.۳۹	پاسخگویی به نیازهای خصوصی
.۱۴	۳۸.۳۵	رضایت دانش آموزان
.۱۵	۳۸.۳۲	وسایل کمکی
.۱۶	۳۸.۱۵	تجهیزات و وسایل مناسب
.۱۷	۳۸.۱۵	خودباوری و اعتماد به نفس
.۱۸	۳۷.۸۲	رهبری و هدایت
.۱۹	۳۷.۶۷	بازخورد سالانه
.۲۰	۳۷.۶۴	فضاهای ورزشی
.۲۱	۳۷.۶۰	تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی
.۲۲	۳۷.۴۴	نظارت و ارزشیابی مستمر
.۲۳	۳۷.۴۲	رضایت والدین
.۲۴	۳۷.۴۰	امکانات آزمایشگاهی
.۲۵	۳۷.۲۰	دست آوردهای تحصیلی
.۲۶	۳۶.۹۴	مشارکت اجتماعی
.۲۷	۳۶.۹۲	سیستم مدیریت بحران
.۲۸	۳۶.۷۴	قبولی در مقاطع بالاتر
.۲۹	۳۶.۴۷	ارتباط با جامعه
.۳۰	۳۶.۳۰	معیارهای ارزیابی
.۳۱	۳۶.۱۱	توسعه حرفه‌ای معلمان
.۳۲	۳۵.۹۹	محیط یادگیری مساعد
.۳۳	۳۵.۷۷	محیط کاری
.۳۴	۳۵.۷۱	کیفیت تهویه هوا
.۳۵	۳۴.۵۳	امکانات ایمنی و بهداشت
.۳۶	۳۴.۳۹	مشارکت والدین
.۳۷	۳۴.۳۸	برنامه‌ریزی استراتژیک
.۳۸	۳۴.۲۶	تجهیزات فناوری اطلاعات
.۳۹	۳۴.۲۱	فرهنگ همکاری
.۴۰	۳۴.۱۷	حمایت اجتماعی و فرهنگی
.۴۱	۳۴.۱۴	دسترسی به منابع آموزشی

.۴۲	۳۴.۰۱	مشارکت معلمان
.۴۳	۳۳.۹۹	آموزش‌های حرفه‌ای
.۴۴	۳۳.۹۰	حمایت از برنامه‌های آموزشی
.۴۵	۳۳.۷۸	آکوستیک و صدا
.۴۶	۳۳.۷۸	فرصت‌های یادگیری غیررسمی
.۴۷	۳۳.۵۴	مدیریت منابع انسانی
.۴۸	۳۳.۵۴	ارزیابی عملکرد
.۴۹	۳۳.۴۹	رضایت معلمان
.۵۰	۳۳.۴۴	تعامل معلمان و والدین
.۵۱	۳۳.۳۱	فاصله بین میزها
.۵۲	۳۳.۳۱	بازخورد والدین و معلمان
.۵۳	۳۳.۱۷	کیفیت خدمات مشاوره
.۵۴	۳۳.۰۲	برنامه‌ریزی استراتژیک
.۵۵	۳۲.۹۸	کیفیت تدریس
.۵۶	۳۲.۸۸	کیفیت کلاس درس
.۵۷	۳۲.۶۷	تنوع در فعالیت‌های آموزشی
.۵۸	۳۲.۶۷	راحتی صندلی و میز
.۵۹	۳۲.۲۴	مهارت‌های اجتماعی
.۶۰	۳۲.۰۹	مدیریت کارآمد
.۶۱	۳۲.۰۵	کیفیت محیط یادگیری
.۶۲	۳۱.۸۵	توجه به سلامت روانی و اجتماعی
.۶۳	۳۱.۵۷	کتابخانه و منابع اطلاعاتی
.۶۴	۳۱.۴۱	شفافیت و پاسخگویی
.۶۵	۳۱.۳۴	ترویج فرهنگ مثبت
.۶۶	۳۱.۲۳	مدیریت تنوع
.۶۷	۳۱.۲۳	نظم و ترتیب فضای کلاس
.۶۸	۳۱.۱۹	آموزش و توسعه
.۶۹	۳۱.۰۴	پشتیبانی عاطفی و اجتماعی
.۷۰	۳۰.۳۳	فعالیت‌های فوق‌برنامه

همانطور که در جدول فوق نشان داده شده است در میان عوامل موثر در رتبه بندی مدارس از دیدگاه ذینفعان، بالاترین رتبه مربوط به شاخص «ارتباطات مؤثر» و پایین ترین رتبه از آن شاخص «فعالیت‌های فوق‌برنامه» می‌باشد. نظر به خی دو مشاهده شده (برابر با ۷۶۳/۹۵۰) و سطح معنی داری برابر با (۰/۰۰۱) میتوان گفت که تفاوت میان رتبه‌های این شاخص‌ها معنی دار است و این رتبه بندی از اعتبار برخوردار است.

#### جدول ۵. آزمون فریدمن برای رتبه بندی مضامین سازمان دهنده عوامل موثر در رتبه بندی مدارس

متغیرها	رتبه میانگین	خی دو	درجه آزادی	معنی داری
ارگونومی	۳.۹۱	۲۵.۰۹۲	۶	.۰۰۰
امکانات و تجهیزات آموزشی	۳.۷۵			
خدمات آموزشی	۴.۳۱			
مدیریت منابع انسانی	۳.۸۹			
رضایت ذینفعان (دانش‌آموزان، والدین، معلمان و مدیران)	۳.۸۰			



مدیریت مدرسه

۳. ۹۷

بروندادهای مدرسه

۴. ۳۷

در میان عوامل موثر بر رتبه بندی مدارس از دیدگاه ذینفعان مولفه بروندادهای مدرسه بالاترین رتبه و امکانات و تجهیزات آموزشی کمترین رتبه را به خود اختصاص است. رضایت ذینفعان، مدیریت منابع انسانی، ارگونومی، مدیریت مدرسه و خدمات آموزشی به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم قرار دارند. نظر به شی دو مشاهده شده (برابر با ۲۵/۰۹۲) و سطح معنی داری برابر با (۰/۰۰۱) میتوان گفت که تفاوت میان رتبه‌های این مولفه‌ها معنی دار است و این رتبه بندی از اعتبار برخوردار است.

## بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر رتبه‌بندی مدارس در آموزش و پرورش عراق از دیدگاه ذینفعان به مرور چالش‌ها و فرصت‌های موجود در نظام آموزشی این کشور پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد که ۷۶ مضمون در قالب ۱۰ مؤلفه اصلی شناسایی شده‌اند که شامل ارگونومی، امکانات و تجهیزات آموزشی، خدمات آموزشی، مدیریت منابع انسانی، رضایت ذینفعان و مدیریت مدرسه است. این مؤلفه‌ها به عنوان عوامل کلیدی در تعیین کیفیت آموزش و عملکرد مدارس تلقی می‌شوند، که با تأکید بر نظرات ذینفعان، نیازهای متنوع آن‌ها را در نظر می‌گیرد (3, 11). رتبه‌بندی مدارس نه تنها به والدین کمک می‌کند تا انتخاب‌های آگاهانه‌تری برای تحصیل فرزندان خود انجام دهند، بلکه به مسئولین آموزشی نیز این امکان را می‌دهد تا با استفاده از داده‌های معتبر به بهبود کیفیت آموزشی بپردازند (3). با این وجود، یافته‌های این پژوهش به چالش‌های موجود در نظام‌های فعلی رتبه‌بندی اشاره می‌کند، که غالباً بر اساس معیارهای سطحی طراحی شده‌اند و شرایط اجتماعی و فرهنگی دانش‌آموزان را نادیده می‌گیرند (10). بنابراین، استفاده از یک مدل چندبعدی و جامع که به دو بعد کیفی و کمی توجه کند، ضروری است تا امکان ارزیابی دقیق‌تر و بهتری از وضعیت مدارس فراهم گردد. بر اساس یافته‌های پژوهش در میان عوامل موثر بر رتبه بندی مدارس از دیدگاه ذینفعان مولفه بروندادهای مدرسه بالاترین رتبه و امکانات و تجهیزات آموزشی کمترین رتبه را به خود اختصاص است. رضایت ذینفعان، مدیریت منابع انسانی، ارگونومی، مدیریت مدرسه و خدمات آموزشی به ترتیب در رتبه‌های دوم تا پنجم قرار دارند. بر اساس نتایج به دست آمده پیشنهاد می‌شود که این مدل شامل نظرات و انتظارات ذینفعان مختلف مانند معلمان، والدین و دانش‌آموزان باشد، تا بتواند به عنوان ابزاری کلیدی برای ارزیابی و بهبود مستمر عملکرد مدارس عمل کند (19). با توجه به شرایط خاص عراق و چالش‌های پیش‌رو، مطالعه حاضر به ایجاد زمینه‌ای مناسب برای پیاده‌سازی اصلاحات و بهبود نظام آموزشی در این کشور کمک می‌کند. استفاده از این مدل می‌تواند به مدارس آسیب‌دیده قدرت بیشتری برای ارائه خدمات آموزشی با کیفیت دهد و به تحقق عدالت آموزشی کمک نماید (12). همچنین

توجه به نظرات ذینفعان و طراحی مدل‌های جامع، می‌تواند به تقویت عملکرد مدارس و بهبود تجربه آموزشی برای تمامی ذینفعان منجر گردد (13, 14).

## تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

## مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

## موازن اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازن و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

## حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

## منابع

1. Cheng Y-C. A Typology of Multiple School Leadership. *Education Sciences*. 2024;14(1):70. doi: 10.3390/educsci14010070.
2. Abella J, Kilag OK, Andrin G, Tañiza FN, Groenewald E, Cordova Jr N. Literacy Leadership in Elementary Schools: The Connections between Principal Practices and Reading Performance. *Excellencia: International Multi-disciplinary Journal of Education*. 2024;2(1):69-78.
3. Zare Banadkouki MR, Vahdat Zad MA, Olya MS, Lotfi MM. Pathology of university ranking systems from the perspective of higher education superordinate documents in Iran. *Educational Management Research*. 2017;20(1):52-87.
4. Hassani R, Jamali A, Taghipour Zaheer A, Rahgozar M. Construction and factor analysis of the measurement model for ranking the country's secondary schools. *Educational Management Research*. 2017;32(8):41-63.
5. Delaney JM, Devereux PJ. High school rank in math and English and the gender gap in STEM. *Labour Economics*. 2021. doi: 10.1016/j.labeco.2021.101969.
6. Bozorginejad K, Zarei R, Amiranzadeh M, Kheir M. Identifying criteria and indicators for ranking private schools from the perspective of strategic factors. *Scientific Quarterly Journal of School Management*. 2020;8(1):1-15.
7. Rah Najat M, Negarestani MH. Examining Educational Justice in Light of the Law on the Establishment and Management of Private Schools and Educational Centers. *Public Policy Quarterly*. 2024;10(1):143-57.
8. Joshi P. The growth, roles and needs of the private education system: Private stakeholder perspectives from Nepal. *International Journal of Educational Development*. 2019;65:57-67. doi: 10.1016/j.ijedudev.2019.01.002.
9. Marques M, Powell JJ. Ratings, rankings, research evaluation: How do schools of education behave strategically within stratified UK higher education? 2019. doi: 10.1007/s10734-019-00440-1.
10. Anderson T, Blom E, Lindsay C. Identifying high-performing schools for historically underserved students: Urban Institute; 2020.

11. Delprato M, Chudgar A. Factors associated with private-public school performance: Analysis of TALIS-PISA link data. *Educational Development*. 2018;61:155-72. doi: 10.1016/j.ijedudev.2018.01.002.
12. Sammons P, Gu Q, Day C, Ko J. Exploring the impact of school leadership on pupil outcomes: Results from a study of academically improved and effective schools in England. *International Journal of Educational Management*. 2011;25(1):83-101. doi: 10.1108/09513541111100134.
13. Requier F, Fournier A, Rome Q, Darrouzet E. Science communication is needed to inform risk perception and action of stakeholders. *Environmental Management*. 2020;257:109983. doi: 10.1016/j.jenvman.2019.109983.
14. Zardasti L, Yahaya N, Noor NM, Valipour A. Quantifying reputation loss of pipeline operator from various stakeholders' perspectives-Part 1: Prioritization. 2020. doi: 10.1016/j.jlp.2019.104034.
15. Pasquier U, Few R, Goulden MC, Hooton S, He Y, Hiscock KM. "We can't do it on our own!"-Integrating stakeholder and scientific knowledge of future flood risk to inform climate change adaptation planning in a coastal region. *Environmental Science & Policy*. 2020;103:50-7. doi: 10.1016/j.envsci.2019.10.016.
16. Barrett P, Treves A, Shmis T, Ambasz D, Ustinova M. The impact of school infrastructure on learning: A synthesis of the evidence: The World Bank; 2019.
17. Mirkamali SM, Saadati Tabar F. Investigating the satisfaction of stakeholders with the in-service training process in the Industrial Development and Renovation Organization of Iran. *Training and Human Resource Development*. 2015(7):101-23.
18. Pineo H, Moore G. Built environment stakeholders' experiences of implementing healthy urban development: An exploratory study. *Cities & Health*. 2021:1-15. doi: 10.1080/23748834.2021.1876376.
19. Chilton AS, Masur JS. What should law school rankings measure and how should we measure it: A comment on Heald & Sichelman's rankings. *Jurimetrics*. 2019.